

Увод

Стечај је једна од кључних институција у тржишним привредама. Улога стечаја се огледа у откривању и благовременом рјешавању проблема несолвентних фирми у финансијским тешкићама као и у ефикасној реалокацији њихове имовине. Стечај је институција од не мањег значаја и у привредама у транзицији. Стечајни поступци представљају реалну основ два кључна процеса транзиције. То су процеси реалокације и реструктурирања.

Стечајни поступак је специфични ванпарнични поступак. Ову особину стечајног поступка - који је као судски поступак комбинација правила парничног, ванпарничног (у ужем смислу), те извршног поступка – немогуће је изоставити у обради било које теме у вези с њим. Ово зато што се његова специфичност или посебност одражава у свим његовим правилима, а има свој нарочити одраз и у нормирању врсти и овлаштења тијела која га проводе. Стечајни поступак је, наиме, једини судски поступак у чијем провођењу осим судског тијела (стечајни судија) учествују и вансудска тијела (стечајни управник, скупштина повјерилца и одбор одбор повјерилаца).

Стечајни управник је централно и у оперативном смислу најважније тијело стечајног поступка. О његовим особинама – стручности, способности, ангажованости и ефикасности зависи успјешност реализације и провођења сваког појединог стечајног поступка. Има права и обвезе које произлазе из Закона о стечајном поступку.

Нове економске и политичке прилике (нпр. трансформација власништва над предузећима, отварање тржишта, осигуравање страних улагања, итд.) захтијевају законску регулативу којом ће се регулисати економски токови и боље осигурање повјерилаца.

Сходно томе, у протеклом периоду покренута је иницијатива усвајања нове легислативе у области привреде, превасходно усвајање Закона о стечају. Стечајна легислатива је у надлежности ентитета Босне и Херцеговине и оба ентитета су донијела готово идентичне законе о стечајном поступку. Закон о стечају у Републици Српској усвојен је 2002. године и објављен у Службеним новинама РС, бр. 67/02; а Закон о стечају Федерације БиХ је усвојен 2003. године и објављен у Службеним новинама ФБиХ, бр. 29/03. Ови закони о стечају се темеље на Закону о инсолвентности Савезне републике Њемачке.

Нови закони су напустили неке од одредби Закона о присилном намирењу, стечају и ликвидацији, који је стечајног дужника стављао у повољнији положај у односу на повјериоца. Поред тога, стари закон није осигуравао ефикасно провођење стечајног поступка и није садржавао одредбе које би омогућиле успјешну реорганизуацију стечајног дужника.

Новим законима о стечају промијењени су предуслови за отварање стечајног поступка као и правне посљедице које произилазе са отварањем поступка, као што су могућност избјегавања законом обавезујућих радњи стечајног дужника, методе уновчавања стечајне масе и намиривање потраживања повјерилаца.

Међународни стечај и реорганизација стечајног дужника регулисани су на један сасвим нови начин. Улоге странака у стечају су такођер редефинисане, посебно улога повјерилаца и стечајног управника. То је зато што је улога стечајног управника, који је централна фигура стечајног поступка, веома комплексна. Стечајни управник, у сарадњи и под напором стечајног судије, проводи стечајни поступак. Стога су за ову функцију прописани посебни услови.

Усвајањем овог новог и савременог закона, правно је регулисана област стечаја у нашој земљи, а усклађивањем ове регулативе са стечајном легислативом западно-европских земаља, створени су правни услови за провођење стечаја.